

**ВІД КАФЕДРИ МУЗИКИ ДО КАФЕДРИ МУЗИЧНОГО
МИСТЕЦТВА: ЮВІЛЕЙНІ УЗАГАЛЬНЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ
ТВОРЧИХ КОЛЕКТИВІВ**

Чернецька Н. Г.

*кандидат мистецтвознавства, доцент,
доцент кафедри музичного мистецтва*

*Волинський національний університет імені Лесі Українки
м. Луцьк, Україна*

Ювілейні дати завжди спонукають до роздумів і підбиття підсумків. Цьогоріч виповнюється сорок років кафедрі музичного мистецтва Волинського національного університету імені Лесі Українки, що є приводом згадати певні науково-мистецькі проєкти, творчі колективи, персоналії. Продуктивна діяльність кафедри різновекторна. Метою ж цієї публікації є представлення саме творчо-виконавської роботи мистецьких колективів.

Історія кафедри розпочинається ще в Луцькому державному педагогічному інституті імені Лесі Українки, де в 1977 р. на кафедрі педагогіки та методики початкового навчання педагогічного факультету створено методичну комісію з музики і співів початкових класів. Відкриття нових спеціальностей із вересня 1983 р. («Початкове навчання і музика», «Початкове навчання і образотворче мистецтво») зумовило необхідність реорганізації методичної комісії в кафедру музики і образотворчого мистецтва, яку утворено у вересні 1985 р. Очолила її канд. мистецтвознавства, доц. О. Мельник. У вересні 1986 р. цей підрозділ розділився на кафедру музики й кафедру образотворчого мистецтва. Керівником кафедри музики стала старший викладач Л. Гордійчук, згодом – канд. педагогічних наук, доц. С. Никитюк [3; 5, с. 3–4]. Тобто 1986 р. можна вважати етапною точкою започаткування кафедри музики (нині – кафедра музичного мистецтва).

У жовтні 1992 р. відбулася реорганізація кафедри музики педагогічного факультету й на її базі створено два структурних підрозділи – кафедру навчання гри на музичних інструментах, яку очолив старший викладач В. Кучерук, та кафедру музично-теоретичних дисциплін під керівництвом канд. педагогічних наук, доц. С. Никитюка [5, с. 4].

Протягом наступних тридцяти років (до вересня 2022 р.) обидві кафедри активно працювали й розвивалися, оновився їх науково-педагогічний склад, удосконалилася наукова та навчально-методична робота. З 1994 р., із відкриттям інституту мистецтв, кафедри стали працювати в новому структурному підрозділі, а з вересня 1995 р. –

забезпечували нову спеціальність «Музична педагогіка і виховання», згодом – «Музичне мистецтво».

Професійному зростанню викладачів та фаховому навчанню студентів сприяють організація й проведення на базі кафедр низки різноманітних наукових (науково-методичні семінари, відкриті лекції, наукові читання, міжвузівські та всеукраїнські конференції) й мистецьких заходів, як-от: I Всеукраїнський конкурс бандуристів – студентів педагогічних ВНЗ (1992), Міжнародний конкурс баяністів-акордеоністів «InterSvitiiaz accomusic» (2007–2025), Всеукраїнський фестиваль-конкурс вокального мистецтва ім. А. Гордійчука «Співоче поле» (із 2021), Відкритий міжрегіональний конкурс «Абітурієнт-арт» (із 2024), науково-мистецькі проекти «У класі майстра» (із 2018) та «Леся Українка: голосом музики» (2021), Всеукраїнський науково-творчий проект «Мистецька платформа» (із 2024), а також участь студентів та викладачів у різноманітних концертних програмах на факультеті, в університеті, місті, області, в Україні й за кордоном [1, с. 103; 3].

Кафедра музично-теоретичних дисциплін із 1992 р. забезпечувала вокально-хорову та музично-теоретичну підготовку студентів. Вокальну підготовку здійснювали кваліфіковані фахівці-практики – засл. артист України В. Карпось, нар. артист України В. Чепелюк, соліст-вокаліст С. Бень, вокалістка Л. Жирнова, згодом – випускники інституту мистецтв, засл. артисти України О. Гонтар, А. Зарицький, В. Мрочко, канд. педагогічних наук, доц. А. Зарицька, джазова співачка І. Кириченко й інші. Підготовку хорових дисциплін здійснювали доктор педагогічних наук О. Дем'янчук, хормейстери Б. Жук, Г. Корець, Л. Кужелюк, А. Головань, згодом – канд. мистецтвознавства О. Марач, викладачі О. Корольчук і Л. Стець, а також запрошені викладачі. Викладання музично-теоретичних дисциплін у різні періоди забезпечували старші викладачі Ю. Кресак, Г. Павловська, доктори мистецтвознавства А. Єфіменко та О. Коменда, кандидати мистецтвознавства Л. Ігнатова, В. Кашаюк, М. Шурдак, канд. педагогічних наук С. Панасюк [1, с. 101].

Із 1997 р. при кафедрі функціонувала аспірантура, у якій відбувалося становлення й наукове зростання викладачів та аспірантів. У 2012 р. у зв'язку з потребою розширення сфери наукової та навчально-методичної роботи кафедра зазнала реорганізації й була перейменована на кафедру історії, теорії мистецтв та виконавства. У різні роки її очолювали д-р педагогічних наук, проф. О. Дем'янчук (1995–2007), канд. мистецтвознавства, доц. В. Кашаюк (2007), канд. мистецтвознавства, доц. П. Шиманський (2007–2008), нар. артист України, проф. В. Чепелюк (2008–2017), канд. мистецтвознавства, доц. О. Коменда (2017), канд. мистецтвознавства, доц. Л. Ігнатова (2017–2021) [1, с. 101].

Кафедра навчання гри на музичних інструментах здійснювала інструментальну підготовку студентів, у 2001 р. її перейменовано

на кафедрі музичних інструментів. Тут функціонували три предметні секції: секція народних інструментів (доц. В. Кучерук), секція струнних інструментів (доц. М. Сточанська) та секція фортепіано (ст. викладач Л. Гордійчук) [5, с. 4–6]. Навчальний процес забезпечували кваліфіковані викладачі, а саме: С. Байтальська, канд. педагогічних наук, доц. А. Гордійчук, Л. Гордійчук, З. Дзяман, Л. Капасюк, Н. Кучерук, доц. В. Кучерук, Ж. Клименко, канд. педагогічних наук, доц. Ю. Мандрик, Н. Поливка, С. Поливка, Т. Романюк, М. Сірук, доц. М. Сточанська, канд. мистецтвознавства, доц. П. Шиманський, П. Юсипчук і запрошені викладачі [5, с. 8–23]. Згодом колектив кафедри поповнили кандидати мистецтвознавства Т. Кривицька, В. Охманюк, Н. Чернецька, старші викладачі О. Голощук, Н. Цейко та інші. У 2017 р. кафедру перейменовано на кафедру музично-практичної підготовки, у 2021 р. – на кафедру музично-практичної та виконавської підготовки, унаслідок чого оновлено її педагогічний склад. Окрім доц. В. Кучерука, який був завідувачем у 1992–2008 рр., кафедру очолював засл. діяч мистецтв України, проф. А. Гордійчук (2008–2015), канд. мистецтвознавства, доц. П. Шиманський (2015–2021), засл. артист України, доц. А. Зарицький (із 2021) [3]. Додатковим підрозділом кафедри є студія звукозапису (завідувач Р. Сорока).

У вересні 2022 р. обидві кафедри об'єдналися, утворивши кафедру музичного мистецтва під керівництвом засл. артиста України, доц. А. Зарицького. Із вересня 2024 р. кафедру очолює доктор мистецтва І. Косинець.

Творчі зустрічі та професійне спілкування з відомими науковцями, музикантами, педагогами давали гарний імпульс для мотивації до навчання й творчого зростання студентської молоді. Крім того оволодіти професійними секретами профільної галузі студенти мали змогу, будучи учасниками різноманітних мистецьких колективів.

Одним із них є Народний ансамбль пісні і танцю «Розмай» імені Леоніда Кужеляка, який створено в 1981 р. за ініціатииви ректора Н. Бурчака. Організатором, керівником і творчим натхненником протягом 25 років був хормейстер Л. Кужелюк. Основною діяльністю колективу стало відродження фольклорної спадщини Волині, а саме популяризація фольклору, записаного Лесею Українкою. До новостворених оригінальних композицій увійшло близько 50 фольклорних зразків. «Розмай» презентував свою творчість в Україні, на міжнародних фестивалях у Польщі, Югославії, країнах Балтії. Двічі перемагав у телетурнірах «Сонячні кларнети». У 1985 р. ансамбль отримав почесне звання «Народний самодіяльний колектив» [1, с. 102]. У 2007–2010 рр. його очолював хормейстер А. Головань. У 2010–2023 рр. «Розмай» натхненно працював під орудою канд. мистецтвознавства О. Марача. У 2024–2025 рр. колективом керував М. Дудай. Нині колектив очолює О. Шинкарук. Значний внесок

у творчу діяльність колективу зробили О. Скобелев, Л. Пасаман, В. Кучерук, О. Антішкіна, А. Кухтюк, Ф. Бондарук, В. Лопанов, В. Охманюк, О. Козачук, С. Горбач, Б. Лукашук. У січні 2026 р. вчена рада ВНУ імені Лесі Українки одногослосно підтримала присвоєння Народному ансамблю пісні і танцю «Розмай» імені його засновника – Леоніда Кужельюка [1, с. 102; 7].

На основі оркестрової групи «Розмаю» сформувався оркестр народних інструментів «Джерела», концертний дебют якого відбувся в травні 1985 р. під керівництвом В. Кучерука. Відтоді оркестр став постійним учасником концертів навчального закладу та міста, а в 1989 р. йому присвоєно почесне звання народного самодіяльного колективу. У його репертуарі – твори вітчизняних і зарубіжних композиторів, обробки народних пісень тощо. У 2010–2023 рр. керівником оркестру була З. Дзяман. Із 2023 р. колектив знову очолив доц. В. Кучерук. «Джерела» стали дипломантом республіканських студентських літературно-фольклорних свят «Лесина пісня» та обласних оглядів-конкурсів народно-інструментальної творчості «Калинова сопілка», лауреатом багатьох всеукраїнських і міжнародних музичних конкурсів та фестивалів [4, с. 213].

Капела бандуристів «Дивоструни» створена в 1984 р. за ініціатииви ректора Н. Бурчака. Організатором колективу та його незмінним керівником є доц. М. Сточанська. До складу колективу входило близько 50 учасників: 15–20 бандуристів, 30 осіб вокальної групи й оркестрова група. Водночас у складі капели під керівництвом М. Сточанської функціонували також малі ансамблеві форми (дует, тріо, квінтет). У 1989 р. капелі «Дивоструни» присвоєно почесне звання «Народний самодіяльний колектив». Традиційними стали виступи на святкуванні Шевченківських і Лесиних днів, Різдвяних свят; колектив щороку бере участь в обласному конкурсі кобзарського мистецтва, у 1994 р. став володарем Гран-прі цього конкурсу. У великому складі капела працювала до 2006 р. У 2006–2016 рр. функціонував ансамбль бандуристів «Дивоструни» за кількістю 15 осіб. Загалом, за період усієї концертної діяльності, капела та ансамбль бандуристів здійснили понад 700 виступів у навчальному закладі, місті, області й за кордоном [8, с. 147].

Академічний хор створено в 1995 р. а його першим керівником був проф. О. Дем'ячук. Із 2007 р. колектив очолює заслужений діяч мистецтв України, проф. В. Мойсіюк. До концертних програм хору увійшли кращі зразки української та світової класики, духовна музика, твори сучасних авторів, обробки народних пісень. Академічний хор є постійним учасником міських й обласних мистецьких заходів. Колектив – лауреат багатьох всеукраїнських конкурсів хорового мистецтва в Луцьку, Києві, Ужгороді та Польщі [1, с. 102; 7].

Чоловічий вокальний квартет «Акорд» створено в 1995 р. Його незмінним керівником якого протягом багатьох років був заслужений

діяч мистецтв України, проф. А. Гордійчук. У доробку колективу – понад 200 творів класичної, зарубіжної, української, народної, духовної музики; записано чотири аудіоальбоми. Квартет «Акорд» є лауреатом численних всеукраїнських і міжнародних конкурсів, володарем гран-прі низки фестивалів, лауреатом премії Кабінету Міністрів України. У 2010 р. учасником квартету – О. Гонтарю, М. Палію, В. Мрочку й О. Зарицькому – присвоєно почесні звання заслужених артистів України. За період творчої діяльності квартет «Акорд» був учасником понад 1000 концертів та літературно-музичних свят в Україні, Польщі, Німеччині, Австрії, Швейцарії, Швеції, Фінляндії, Литві, Естонії [1, с. 103; 7].

Ансамбль скрипалів функціонував у 1997–2013 рр. під орудою старшого викладача Ж. Клименко. Репертуар ансамблю відзначався широкою жанровою палітрою та стильовою різноманітністю, він охоплював різні епохи – від бароко до сучасності, а також різні жанри – від академічної класики до популярної й танцювальної музики. Важливу роль у становленні звучання колективу відігравали концертмейстери Н. Поливка та Н. Цейко. Виступи ансамблю неодноразово отримували схвальні відгуки на урочистих заходах університету та звітних концертах кафедри [1, с. 105].

Тріо бандуристок «Дивоструни» створено в 1999 р. зі студенток класу бандури. Відтоді тріо працює як самостійний колектив, а з 2017 р. – як творчо-мистецька лабораторія під керівництвом доц. М. Сточанської. У різні роки учасницями колективу були сім вихованок класу бандури. Нині в колективі працюють К. Ковальчук, А. Клімук і Н. Чернецька. Тріо є переможцем престижних міжнародних та всеукраїнських фахових конкурсів і музичних фестивалів. Концертний репертуар тріо нараховує понад 130 музичних номерів. Це твори українських та зарубіжних композиторів, обробки українських народних пісень, інструментальні й пісенні композиції сучасної естрадної музики тощо. Аранжування та обробки музичних творів здійснюються в колективі його учасницями й керівницею. За понад 25 років активної творчої діяльності створено 16 компакт-дисків, 7 музичних фільмів-кліпів, 7 музичних творів у співпраці з Волинським телебаченням. Тріо здійснило низку закордонних концертних поїздок, достойно презентуючи національний інструмент та українське мистецтво за кордоном [6, с. 237–238].

Ансамбль української народної музики «Джерела» функціонував у 2007–2020 рр. у складі керівника В. Кучерука (баян, ударні), Ж. Клименко (скрипка), Ю. Кльоца (контрабас), М. Халамейди (сопілка), В. Лазуки з 2010 р. (баян). Колектив відразу став активним учасником різноманітних концертів. До його репертуару увійшли твори українських та зарубіжних композиторів, українські й польські колядки, німецькі народні та різдвяні мелодії. Із 2012 р. ансамбль співпрацював із волинською співачкою Т. Ціхоцькою в проєктах

«Коляда» й «Волинський Великдень». Колективом записано 7 презентаційних компакт-дисків. Ансамбль «Джерела» неодноразово брав участь у концертних поїздках до Польщі та Німеччини [2].

Інструментальний ансамбль «Експромт» концертував у 2008–2023 рр. під керівництвом доц. П. Шиманського. «Експромт» бере активну участь у концертному житті університету, міста, області. Колектив мав три сольних концерти: «Подорож у країну джазу» (2011), «Аромат танго» (2014), «Опера танго “Марія де Буенос-Айрес”» (2016) та ювілейний концерт із нагоди 10-ї річниці створення колективу. Він є лауреатом міжнародних конкурсів баяністів-акордеоністів «Вічний рух» (Дрогобич, 2010, 2011), «Премія міста Ланчіано» (Італія, 2013), «Баянне коло на Запоріжжі» (Запоріжжя, 2016, 2018) і лауреатом III Всеукраїнського відкритого конкурсу «Мереживо» (Рівне, 2017) [7].

Із відкриттям фахової профілізації «Естрадний спів» у 2011 р. організовано джаз-хор під керівництвом талановитої джазової співачки й викладача І. Кириченко. У його репертуарі – сучасні та джазові твори. Також створено вокальний октет «Double voice», який функціонував у 2009–2015 рр. Гурт яскраво презентував твори естрадно-джазового мистецтва, у тому числі на фольклорній основі. Колектив брав участь у гала-концертах багатьох фестивалів і конкурсів [1, с. 102]. Із нинішнього навчального року джаз-хор очолює К. Токало, під керівництвом якої колектив узяв участь у фестивалях хорового мистецтва Одеси та Львова й має амбітні творчі плани на майбутнє [1, с. 102; 7].

Квартет «Luciano» у складі В. Семенюка, В. Закреви, О. Марача, А. Граната презентував свою творчість у 2011–2023 рр. У звучанні квартету краса української пісні поєднується з колоритом італійської музики, тому глядачі називали їх «українським квартетом з італійським присмаком» [7]. Колектив був постійним учасником святкових концертів та урочистостей у місті й області, концертував у Польщі. У 2019 р. за плідну концертну діяльність кожен учасник колективу отримав звання заслуженого артиста естрадного мистецтва України творчої спілки «Асоціація діячів естрадного мистецтва України». Нині А. Гранат і В. Семенюк захищають нашу державу в лавах Збройних Сил України [7].

Фортепіанний дует у складі Н. Коцюрби та С. Дуди створено у 2017 р. У репертуарі дуету – твори для двох фортепіано М. Скорика, М. Завадського, О. Нижанківського й інших. Фортепіанний дует є лауреатом першої премії багатьох всеукраїнських та міжнародних конкурсів [7].

Минулого навчального року при кафедрі створено нові інструментальні колективи: ансамбль гітаристів (керівник І. Косинець), ансамбль духових інструментів (керівник О. Рудчик), камерний ансамбль (керівник А. Карпук), інструментальний ансамбль «Асторія» (керівник І. Косинець).

Отже, здобутки попередніх років засвідчують наявність гідного потенціалу для подальшого утвердження кафедри музичного мистецтва як потужного науково-мистецького осередку. Одним із пріоритетних напрямів роботи кафедри поряд з науковою й навчально-методичною є творчо-виконавська діяльність мистецьких колективів, які з кожним роком удосконалюють рівень своєї майстерності.

Література:

1. Волинський національний університет імені Лесі Українки: ювілейне видання (до 70-ліття університету). Луцьк : ВАТ «Волинська обласна друкарня», 2010. 245 с.

2. Джерела. Ансамбль народної музики ВНУ імені Лесі Українки. URL: <http://www.quellen.org.ua/de/article/view/1/page1> (07.05.2026)

3. Кафедра музичного мистецтва. Історична довідка. URL: <https://vnu.edu.ua/uk/chairs/kafedra-muzychnoho-mystetstva> (07.05.2026)

4. Кучерук В. Ф. Деякі питання творчого шляху оркестру народних інструментів ВНУ імені Лесі Українки. *Актуальні проблеми розвитку українського та зарубіжного мистецтва: культурологічний, мистецтвознавчий, педагогічний аспекти* : матеріали X Міжнар. наук.-практ. конф. (с. Світязь Шацького р-ну Волин. обл., 23–25 трав. 2025 р.) / Волин. нац. ун-т ім. Лесі Українки. Львів ; Торунь, 2025. С. 214–217. DOI: <https://doi.org/10.36059/978-966-397-500-9-65>

5. Перший творчий ужинок (до 10-річчя кафедри музичних інструментів інституту мистецтв ВДУ) / укладачі В. Кучерук та ін. Луцьк : РВВ «Вежа» Волин. держ. ун-ту ім. Лесі Українки, 2002. 43 с.

6. Сточанська М., Чернецька Н. З історії творчо-виконавської діяльності тріо бандуристок «Дивоструни» (до 25-річного ювілею). *Вісник Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв* : наук. журн. 2024. № 2. С. 232–238. DOI: <https://doi.org/10.32461/2226-3209.2.2024.308402>

7. Факультет культури і мистецтв. Творчі колективи. URL: <https://vnu.edu.ua/uk/faculties-and-institutions/fakultet-kultury-i-mystetstv> (10.05.2026/)

8. Чернецька Н. Г. Бандурне мистецтво Волині: від аматорства до професіоналізму. *Українська культура: минуле, сучасне, шляхи розвитку* : зб. наук. праць: наук. записки Рівнен. держ. гуманіт. ун-ту. Вип. 21. Т. 1. Рівне : РДГУ, 2015. С. 144–150.